

Nationell IT-strategi

– tillgänglig och säker information inom vård och omsorg

Socialdepartementet
Sveriges Kommuner och Landsting
Socialstyrelsen

En strategi för individen

Visionen

En säker och tillgänglig vård och omsorg som håller hög kvalitet och utgår från befolkningens behov. Det är huvudtanken i den nationella IT-strategin.

Idag används potentialen hos IT inte fullt ut. Tekniken används inte för att på bästa sätt utveckla verksamheterna: för att anpassa vård och omsorg efter den enskilda människan och hennes behov. Den används inte för att på bästa sätt förbättra och effektivisera vård och omsorg så att planering och samverkan mellan aktörer underlättas.

Människor rör sig idag i allt större utsträckning både geografiskt och inom och mellan olika nivåer i olika vård- och omsorgsverksamheter. För att kunna erbjuda en god, tillgänglig, säker och effektiv vård och omsorg behöver ofta information om patienters och brukares behov och insatser kunna följa individen oberoende av vård- och omsorgsgivare. Även för styrning och uppföljning av vårdens och omsorgens kvalitet behövs information. Men för att åstadkomma en effektiv informationsförsörjning inom vård och omsorg krävs långsiktig utveckling i flera steg. Det krävs inte enbart att IT-system rent tekniskt kan samverka – det krävs också att informationen som IT-systemen ska hantera, det vill säga innehållet, är relevant och väldefinierat. Det pågår en utveckling inom detta område både nationellt och internationellt men för att nå framgång i arbetet behöver olika aktörers insatser samordnas.

Därför skapades i Sverige den nationella IT-strategin. Representanter från Socialdepartementet, Sveriges Kommuner och Landsting, Socialstyrelsen, Läkemiddelsverket, Apoteket AB och Carelink formulerade strategin och enades kring visionen om en vård och omsorg i takt med tiden och med beredskap för framtiden. Genom att använda IT för att stödja verksamhetsutveckling ska befolkningen få tillgång till information, bra service och ges möjlighet till delaktighet. Personalen ska kunna ägna mer tid åt människor och mindre åt administration och ansvariga för vård och omsorg ska få möjlighet att följa upp och förbättra säkerhet och kvalitet.

Utveckling pågår

Tankarna om ökad delaktighet och ökad patientsäkerhet är inte enbart ett svenskt fenomen. Sommaren 2008 startar det största EU-projektet någonsin inom hälso- och sjukvården där 12 medlemsstater ska samarbeta för att etablera gränsöverskridande e-hälsotjänster och stärka patientsäkerheten vid vård i annat EU-land.

I Sverige pågår ett antal satsningar vid sidan av den nationella IT-strategin som kommer att

» Idag används potentialen hos IT inte fullt ut. Tekniken används inte för att på bästa sätt utveckla verksamheterna. «

beröra arbetet: Regeringen har tillsatt en patientsäkerhetsutredning för att göra en samlad översyn av lagstiftningen inom patientsäkerhetsområdet. En annan utredning ser över hur patientens ställning och inflytande kan stärkas i vården. Den nationella vårdgarantin stärks. Flera projekt pågår för att på olika sätt mäta kvalitet inom vård och omsorg, exempelvis inom äldreomsorgen. Tack vare bättre inrapportering av resultat ökar kunskapen om vilken vård och omsorg som fungerar. Genom bättre register ska det bli lättare att göra öppna jämförelser inom vård och omsorg. Statistiken blir ett verktyg för utveckling.

Vidare byggs den nationella kvalitetsssäkrade sjukvårdsrådgivningen via Internet och telefon ut och en ny patientdatalag träder i kraft den 1 juli 2008, för att personal inom vården elektroniskt ska kunna ha tillgång till en persons samlade vårdhistorik från olika nivåer inom hälso- och sjukvården: lokal lagrad information ska bli nationellt tillgänglig. En del förändringar kan vi se redan nu: på en del platser i Sverige går det till exempel att boka vård- och läkarbesök över nätet.

En annan utredning arbetar med en översyn av behandlingen av personuppgifter inom socialtjänsten. I direktiven lyfts särskilt fram behovet av information för att kunna göra verksamhetsuppföljningar för att kunna få en sammanhållen bild av hur vården och omsorgen fungerar för olika klientgrupper, t.ex. barn och unga, äldre, personer med funktionshinder, personer med missbruksproblem och våldsutsatta kvinnor, detta oavsett om insatserna ges inom socialtjänsten eller hälso- och sjukvården.

Allt för att skapa bättre samverkan i vård och omsorg och sätta den enskilda människans behov främst.

Verksamheterna

IT ska stödja verksamhetsutveckling. Det innebär

både att införa nya system för informationshantering, men också att bättre använda de stödsystem som finns. Och för att lyckas krävs ett samarbete mellan nationell, regional och lokal nivå; mellan staten, kommuner, landsting och privata vårdgivare. Hur snabbt IT-strategin kan genomföras är beroende av två saker: dels när de nationella tjänsterna är utvecklade och klara att införas. Dels hur snabbt verksamheterna är beredda att införa dessa tjänster.

Detta är ett samarbete mellan parter som har olika förutsättningar och som har kommit olika långt i arbetet med IT som verktyg för verksamhetsutveckling – och som dessutom har olika intresse och förmåga (ekonomiskt, organisatoriskt) för genomförandet.

Hur snabbt visionen blir verklighet kommer därför att skilja sig åt mellan olika tjänster och som en följd kommer nyttoeffekterna inte kunna ses samtidigt över hela landet.

Att genomföra IT-strategin är ett samarbete, men det är verksamheterna som gör genomförandet möjligt. För att alla aktörer ska kunna utbyta information med varandra och omvärlden är det nödvändigt att alla huvudmän och utförare av vård och omsorg genomför och finansierar insatser som gör de lokala och regionala IT-lösningarna kompatibla med de nationella tjänsterna. Staten har ett viktigt ansvar att stimulera, samordna och stödja utvecklingen och för att underlätta genomförandet, men det är på lokal och regional nivå som utförandet bäst utreds. Det är dock verksamheterna som ska genomföra strategin.

Att synkronisera informationsförsörjningen i vård och omsorg är en uppgift för många men också ett arbete med många vinnare: befolkningen, vård- och omsorgspersonalen, ansvariga inom vård och omsorg och beslutsfattare. Vinsterna är också många: bättre och säkrare vård och omsorg, bättre stöd och arbetsmiljö för personalen och bättre styrning och uppföljning av verksamheterna.

Verkställandet

I den nationella IT-strategin pekas sex insatsområden ut. Det är dessa områden som det nationella arbetet ska fokusera på för att skapa förutsättningar för säker och effektiv användning av IT inom vård och omsorg. Insatser måste vidtas för att revidera lagar och regelverk, ta fram en gemensam informationsstruktur, utveckla den tekniska infrastrukturen, förbättra systemens användbarhet, skapa åtkomst till nödvändig information och öka tillgängligheten för befolkningen.

För att den maximala nyttan med den nationella IT-strategin ska kunna uppnås måste arbetet pågå parallellt och samordnat på samtliga områden. Olika aktörer arbetar med samverkan på olika sätt och har kommit olika långt:

Landstingen: Alla landsting har beslutat att anta den nationella IT-strategin och en gemensam handlingsplan för att förverkliga den. Samverkan sker genom beställarfunktionen inom SKL.

Kommunerna: Hösten 2007 hade färre än hälften av kommunerna antagit eller tillämpat den nationella IT-strategin. Sveriges Kommuner och Landsting, har därför bland annat tagit fram en handlingsplan där ett brett samarbete mellan kommunerna under 2008 aviserats.

Privata utförare av vård och omsorg: Också privata utförare har behov av att utbyta information med varandra och den offentliga sidan. Representanter för dessa är därför adjungerade i beställarfunktionens arbete genom Vårdföretagarna.

Det är verksamheterna som möjliggör verkställandet. Men för att IT-lösningarna inom utsatt tid ska kunna leverera nytta krävs också att den beslutsfattande nivån är engagerad och målmedvetet och strategiskt kan styra utbyggnaden av IT-användningen i landsting, kommuner och hos privata utförare.

IT-strategins insatsområden:

Harmonisera lagar och regelverk med en ökad IT-användning

Inom svensk primärvård är 97 procent av alla journaler elektroniska. På sjukhusen är motsvarande siffra 83 procent. Men lagstiftningen har hittills hindrat att denna information kunnat utbytas mellan olika instanser inom vård och omsorg. Lagen ändras nu så att informationen följer den enskilda människan – mellan regioner, mellan olika nivåer i vården och mellan vård och omsorg.

Skapa en gemensam informationsstruktur

Informationen som hanteras inom vård och omsorg ska vara en långsiktig och användbar resurs. Den ska vara tillgänglig för personal inom vård och omsorg och medborgaren själv, den ska kunna användas som stöd för beslut, för styrning, verksamhetsuppföljning och forskning. För att uppnå detta krävs bl.a. en nationell informationsstruktur så att rätt information dokumenteras och sätts i sitt sammanhang.

Skapa en gemensam teknisk infrastruktur

En gemensam och organisationsövergripande teknisk infrastruktur ska underlätta kommunikation, åtkomst och delning av integritetskänslig information mellan berörda och behöriga aktörer. Dessutom ska medborgarnas kontakter med vård och omsorg underlättas, personalen och ledningen inom vård och omsorg ska få bättre tillgång till nationella register och databaser för att underlätta inrapportering och kommunikation.

Verksamhetsstödjande IT-system som möjliggör åtkomst till information över organisationsgränser

IT-användningen varierar mellan och inom landstingen, kommunerna och de privata företagen. Målet är IT-system som fungerar väl tillsammans för utbyte eller delning av information, är enkla att använda för personalen och inte störande i dialogen med patienterna, tillhandahåller informations- och kunskapsstöd för verksamhetens utförande och kan kommunicera med IT-system i omvärlden.

Göra information och tjänster tillgängliga för medborgare och personal

Medborgare ska ha enkel och säker tillgång till vården. Alla ska kunna få kontakt med vården oavsett var och när behovet uppstår. Medborgare ska enkelt kunna ta del av hälsorelaterad information, kommunicera med vården på olika sätt och vid behov ha kontinuerlig kontakt med sin vårdgivare. Enklare vårdtjänster ska i växande utsträckning kunna utföras med hjälp av IT och IT-stödda telefontjänster.